

Офіційне
друковане видання
Верховної Ради
України — газета
«Голос України»

Голос України

Закон України

Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України

Цей Закон визначає порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць, їх найменування та перейменування, вирішення інших питань адміністративно-територіального устрою України.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Населені пункти та поселення

1. Населеним пунктом є компактно заселене місце проживання людей, що утворилося внаслідок історичних традицій, господарської та іншої діяльності, має сталий склад населення, власну назву та відокремлену територію із встановленими у передбаченому законом порядку межами.

2. Міста, селища, села за містобудівними та соціально-економічними характеристиками є категоріями населених пунктів.

3. Місто є населеним пунктом з переважно компактною забудовою, загальна чисельність жителів якого становить не менш як 10 тисяч.

4. Селище є населеним пунктом з переважно садибною забудовою, загальна чисельність жителів якого становить не менш як 5 тисяч.

5. Село є населеним пунктом із садибною забудовою, загальна чисельність жителів якого становить менше 5 тисяч.

6. Міста є міськими, а селища та села — сільськими населеними пунктами.

7. Поселення є компактним місцем проживання людей за межами населеного пункту, яке не має сталого складу населення та не віднесено до категорії населеного пункту.

8. Населені пункти можуть утворюватися на основі поселень у порядку, визначеному цим Законом.

Стаття 2. Утворення (ліквідація) населених пунктів, встановлення (зміна) їхніх меж, віднесення населених пунктів до іншої категорії

1. Під час утворення (ліквідації) населених пунктів, встановлення (зміни) їхніх меж, віднесення населених пунктів до іншої категорії враховуються:

- 1) історичні, географічні, соціально-економічні, природні, екологічні, етнічні, культурні умови місцевості;

- 2) якість та доступність надання адміністративних та інших послуг;

- 3) ефективність та якість управління територією;

- 4) демографічна ситуація;

- 5) транспортна доступність та комунікація;

- 6) наслідки стихійних лих, техногенних аварій та воєнних дій.

2. Під час утворення (ліквідації) населених пунктів, встановлення (зміни) їхніх меж, віднесення населених пунктів до іншої категорії забезпечується інфраструктурна та фінансова спроможність місцевого самоврядування здійснювати визначені законом повноваження на відповідній території.

Стаття 3. Район у місті

1. Район у місті може бути утворений (ліквідований) за рішенням міської ради з метою оптимізації управління, належного здійснення органами місцевого самоврядування повноважень та надання відповідних послуг.

Розділ II. ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ ОКРЕМИХ ПИТАНЬ АДМИНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

Стаття 4. Порядок утворення (ліквідації) районів, встановлення (зміни) їхніх меж, зміни адміністративних центрів районів

1. Утворення (ліквідація) районів, встановлення (зміна) їхніх меж, зміна адміністративних центрів районів здійснюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

2. Межі району встановлюються (змінюються) за проектами землеустрою щодо

встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць.

3. Назва району та його адміністративний центр визначаються у рішенні про утворення відповідного району.

4. До пояснювальної записки до проекту рішення про утворення (ліквідацію) району, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

- 1) обґрунтування доцільності утворення (ліквідації) району;

- 2) відомості про чисельність жителів району, який пропонується утворити (ліквідувати);

- 3) відомості щодо історичних особливостей та географічного розташування населеного пункту, який пропонується визначити адміністративним центром району, наявності інфраструктури для розміщення місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування району в такому населеному пункті;

- 4) карта-схема новоутвореного району.

5. До пояснювальної записки до проекту рішення про встановлення (зміну) меж району, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

- 1) обґрунтування доцільності встановлення (зміни) меж району;

- 2) відомості про чисельність жителів району;

- 3) відомості про проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж району;

- 4) карта-схема встановлення (зміни) меж району.

6. Зміна адміністративного центру району здійснюється шляхом внесення відповідної зміни до рішення про утворення району.

До пояснювальної записки до проекту рішення про зміну адміністративного центру району, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

- 1) обґрунтування доцільності зміни адміністративного центру району;

- 2) відомості щодо історичних особливостей та географічного розташування населеного пункту, який пропонується визначити адміністративним центром району, наявності інфраструктури для розміщення місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування району в такому населеному пункті.

7. Фінансування витрат, пов'язаних з утворенням (ліквідацією) районів, встановленням (зміною) їхніх меж, зміною адміністративного центру району, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Стаття 5. Порядок утворення (ліквідації) населеного пункту

1. Утворення населених пунктів здійснюється Кабінетом Міністрів України з урахуванням вимог статті 2 цього Закону на підставі подання сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване поселення, на основі якого пропонується утворити населений пункт.

2. Утворення населених пунктів здійснюється за умови, що поселення, на основі якого пропонується утворити населений пункт, відповідає вимогам, визначеним частиною третьою, четвертою або п'ятою статті 1 цього Закону.

3. До подання сільської, селищної, міської ради про утворення населеного пункту додаються:

- 1) техніко-економічне обґрунтування доцільності утворення населеного пункту, склад та зміст якого визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування;

- 2) пропозиція щодо назви населеного пункту та обґрунтування запропонованої назви з посиланням на історичні, географічні, соціально-економічні, природні, екологічні, етнічні, культурні умови місцевості;

ЗАКІНЧЕННЯ НА 2-Й СТОР.

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

3) відомості про чисельність жителів відповідного поселення;

4) карта-схема місцевості із зазначенням місця розташування відповідного поселення.

4. Після прийняття рішення про утворення населеного пункту Кабінет Міністрів України вносить на розгляд Верховної Ради України проект рішення про найменування відповідного населеного пункту в порядку, визначеному цим Законом.

5. Рішення Кабінету Міністрів України про утворення населеного пункту набирає чинності одночасно з набранням чинності рішенням Верховної Ради України про найменування відповідного населеного пункту.

6. Ліквідація населених пунктів здійснюється Кабінетом Міністрів України з урахуванням вимог статті 2 цього Закону на підставі подання сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташовані населені пункти, або подання Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідної обласної державної адміністрації.

7. Населений пункт може бути ліквідований у разі відсутності в ньому зареєстрованих (задекларованих) місць проживання (перебування) фізичних осіб, за умови що з моменту зняття з реєстрації місця проживання (виключення інформації про задеклароване місце проживання) останньої фізичної особи минуло не менше трьох років.

Інформація про відсутність у населеному пункті зареєстрованих (задекларованих) місць проживання (перебування) фізичних осіб надається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб.

Населений пункт ліквідується у разі включення всієї території населеного пункту до складу іншого населеного пункту (інших населених пунктів).

8. Ліквідація населеного пункту не тягне за собою припинення права власності і права користування об'єктами нерухомого майна, що розташовані в межах ліквідованого населеного пункту.

9. Фінансування витрат, пов'язаних з утворенням, ліквідацією населеного пункту, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

10. Включення поселень до складу населених пунктів здійснюється у порядку, передбаченому статтею 8 цього Закону.

Стаття 6. Порядок встановлення (зміни) меж міста

1. Встановлення (зміна) меж міста здійснюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України на підставі звернення сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване місто.

2. Межі міста встановлюються (змінюються) за проектами землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць.

3. До пояснювальної записки до проекту рішення про встановлення (зміну) меж міста, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

1) інформація про звернення сільської, селищної, міської ради про встановлення (зміну) меж міста;

2) обґрунтування доцільності встановлення (зміни) меж міста;

3) відомості про проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж міста;

4) карта-схема встановлення (зміни) меж міста;

5) інші документи (відомості), передбачені законом.

4. Фінансування витрат, пов'язаних із встановленням (зміною) меж міста, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 7. Порядок встановлення (зміни) меж селища, села

1. Встановлення (зміна) меж селища, села здійснюється сільською, селищною, міською радою, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне селище, село, якщо таке встановлення (зміна) меж не призводить до зміни меж території територіальної громади.

У разі якщо встановлення (зміна) меж селища, села призводить до зміни меж території територіальної громади, встановлення (зміна) меж селища, села здійснюється Кабінетом Міністрів України на підставі подання відповідної сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне селище, село.

2. У разі якщо встановлення (зміна) меж селища, села призводить до зміни меж території територіальної громади, до подання сільської, селищної, міської ради додаються:

1) обґрунтування доцільності встановлення (зміни) меж селища, села;

2) відомості про проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж селища, села;

3) карта-схема встановлення (зміни) меж селища, села;

4) інші документи (відомості), передбачені законом.

3. Фінансування витрат, пов'язаних із встановленням (зміною) меж селища, села, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 8. Порядок включення поселень до складу міст, селищ, сіл

1. Включення поселення до складу міста здійснюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України шляхом встановлення (зміни) меж міста у порядку, визначеному законом.

Включення поселення до складу селища, села здійснюється сільською, селищною, міською радою, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне селище, село, шляхом встановлення (зміни) меж селища, села, якщо таке включення не призводить до зміни меж території територіальної громади, у порядку, визначеному законом.

У разі якщо включення поселення до складу селища, села призводить до зміни меж території територіальної громади, включення поселення до складу селища, села здійснюється Кабінетом Міністрів України на підставі подання сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне поселення, у порядку, визначеному цим Законом.

2. Фінансування витрат, пов'язаних із включенням поселення до складу населеного пункту, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 9. Порядок встановлення (зміни) меж району у місті

1. Встановлення (зміна) меж районів у місті здійснюється відповідною міською радою.

При встановленні (зміні) меж району у місті не допускається зміна меж міста.

2. До проекту рішення міської ради про встановлення (зміну) меж району у місті додаються:

1) обґрунтування доцільності встановлення (зміни) меж району у місті;

2) карта-схема встановлення (зміни) меж району у місті.

3. Фінансування витрат, пов'язаних із встановленням (зміною) меж районів у місті, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 10. Порядок віднесення селищ, сіл до категорій міст

1. Віднесення селищ, сіл до категорії міст здійснюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України на підставі звернення сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне селище, село.

2. Віднесення селища, села до категорії міста здійснюється за умови, що таке селище, село відповідає вимогам, визначеним частиною третьою статті 1 цього Закону.

3. До пояснювальної записки до проекту рішення про віднесення селища, села до категорії міста, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

1) інформація про звернення сільської, селищної, міської ради про віднесення селища, села до категорії міста;

2) обґрунтування доцільності віднесення селища, села до категорії міста;

3) відомості про чисельність жителів відповідного селища, села.

4. Фінансування витрат, пов'язаних з віднесенням селища, села до категорії міста, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 11. Віднесення сіл до категорії селищ

1. Віднесення сіл до категорії селищ здійснюється Кабінетом Міністрів України на підставі подання сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне село.

2. Віднесення села до категорії селища здійснюється за умови, що таке село відповідає вимогам, визначеним частиною четвертою статті 1 цього Закону.

3. До подання сільської, селищної, міської ради про віднесення села до категорії селища додаються:

1) обґрунтування доцільності віднесення села до категорії селища;

2) відомості про чисельність жителів відповідного села.

4. Фінансування витрат, пов'язаних з віднесенням села до категорії селища, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 12. Віднесення міст до категорії селищ, сіл

1. Віднесення міст до категорії селищ, сіл здійснюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України на підставі звернення сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне місто.

2. Віднесення міста до категорії селища, села здійснюється за умови, що таке місто не відповідає вимогам, визначеним частиною третьою статті 1 цього Закону.

3. До звернення сільської, селищної, міської ради про віднесення міста до категорії селища, села додаються:

1) обґрунтування доцільності віднесення міста до категорії селища, села;

2) відомості про чисельність жителів відповідного міста.

4. Фінансування витрат, пов'язаних з віднесенням міста до категорії селища, села, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 13. Віднесення селищ до категорії сіл

1. Віднесення селищ до категорії сіл здійснюється Кабінетом Міністрів України на підставі подання відповідної сільської, селищної, міської ради, в межах території територіальної громади якої розташоване відповідне селище.

2. Віднесення селища до категорії села здійснюється за умови, що таке селище не відповідає вимогам, визначеним частиною четвертою статті 1 цього Закону.

3. До подання сільської, селищної, міської ради про віднесення селища до категорії села додаються:

1) обґрунтування доцільності віднесення селища до категорії села;

2) відомості про чисельність жителів відповідного селища.

4. Фінансування витрат, пов'язаних з віднесенням селища до категорії села, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 14. Порядок найменування (перейменування) районів

1. Кожний район має власну назву.

2. Назва району є похідною від назви населеного пункту, який є його адміністративним центром.

Як виняток, назва району може бути похідною від географічного чи історичного найменування території, на якій розташований відповідний район.

3. Найменування (перейменування) районів здійснюється Верховною Радою України.

4. Під час найменування (перейменування) району не допускається присвоєння йому назви району, яка існує в Україні.

5. Найменування району здійснюється одночасно з утворенням такого району.

6. Перейменування району здійснюється у разі:

1) зміни адміністративного центру району;

2) перейменування населеного пункту — адміністративного центру району.

Перейменування району в разі зміни адміністративного центру району або перейменування населеного пункту — адміністративного центру району може не здійснюватися, якщо назва такого району є похідною від географічного чи історичного найменування відповідної території.

7. До пояснювальної записки до проекту рішення про перейменування району, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

1) обґрунтування доцільності перейменування району;

2) обґрунтування запропонованої назви району з посиланням на географічні чи історичні умови місцевості.

У разі зміни адміністративного центру району, перейменування населеного пункту — адміністративного центру району до пояснювальної записки до проекту рішення про перейменування такого району не включаються відомості, передбачені абзацами другим і третім цієї частини.

8. Фінансування витрат, пов'язаних з найменуванням (перейменуванням) районів, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Стаття 15. Порядок найменування (перейменування) населених пунктів, районів у місті

1. Кожний населений пункт, район у місті має власну назву.

2. Найменування (перейменування) населених пунктів здійснюється Верховною Радою України.

3. Під час найменування (перейменування) населеного пункту не допускається присвоєння йому назви іншого населеного пункту, яка існує в межах району.

При віднесенні населеного пункту до іншої категорії у разі, якщо в межах відповідного району існує населений пункт з такою самими назвою та категорією, віднесення такого населеного пункту до іншої категорії здійснюється після його перейменування.

4. До пояснювальної записки до проекту рішення про найменування (перейменування) населеного пункту, крім відомостей, визначених Регламентом Верховної Ради України, включаються також:

1) обґрунтування запропонованої назви населеного пункту з посиланням на географічні, історичні, національно-культурні чи інші умови місцевості;

2) інформація про рішення відповідної сільської, селищної, міської ради щодо підтримки питання найменування (перейменування) населеного пункту та запропонованої назви, крім випадків, передбачених законом.

5. Назва району у місті є похідною від географічних, історичних, національно-культурних чи інших умов місцевості.

Найменування (перейменування) районів у місті здійснюється відповідною міською радою.

Найменування району у місті здійснюється одночасно з утворенням такого району у місті.

6. Фінансування витрат, пов'язаних з найменуванням (перейменуванням) населених пунктів, районів у містах, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

7. У разі необхідності приведення назви населеного пункту, району у місті у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» та Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» таке перейменування здійснюється з урахуванням особливостей, визначених зазначеними законами.

Стаття 16. Громадське обговорення при прийнятті окремих рішень з питань адміністративно-територіального устрою

1. Громадське обговорення питань адміністративно-територіального устрою (далі — громадське обговорення) у випадках, передбачених частиною другою цієї статті, є обов'язковим.

2. Громадське обговорення проводиться у разі:

1) утворення населених пунктів;

2) утворення (ліквідації) районів у місті;

3) віднесення селищ, сіл до категорії міст;

4) віднесення сіл до категорії селищ;

5) віднесення міст до категорії селищ, сіл;

6) віднесення селищ до категорії сіл;

7) найменування (перейменування) населених пунктів;

8) найменування (перейменування) районів у місті;

9) включення поселень до складу міст, селищ, сіл.

3. До проекту рішення з питань адміністративно-територіального устрою, передбачених частиною другою цієї статті, додається інформація про результати громадського обговорення.

4. Порядок організації проведення громадського обговорення у випадках, передбачених частиною другою цієї статті, визначається відповідною сільською, селищною, міською радою.

5. Строк проведення громадського обговорення визначається відповідною сільською, селищною, міською радою і повинен становити не менш як 30 календарних днів, крім випадків приведення назви населеного пункту, району у місті у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів».

6. Фінансування витрат, пов'язаних з проведенням громадського обговорення, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Розділ III. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування, крім пункту 7 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Визнати Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 12 березня 1981 року № 1654-Х «Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1981 р., № 12, ст. 179; Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 17, ст. 150) таким, що втратив чинність.

3. Внести до Земельного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 3—4, ст. 27) такі зміни:

пункт «3» статті 7, пункт «ж» статті 8, пункт «е¹» статті 10 виключити;

у частині першій статті 12:

пункт «і» викласти в такій редакції:

«і) встановлення та зміна меж сіл, селищ»;

доповнити пунктом «і¹» такого змісту:

«і¹) внесення до Кабінету Міністрів України пропозицій щодо встановлення і зміни меж сіл, селищ, міст у випадках, передбачених законом»;

частину першу статті 13 доповнити пунктом «е²» такого змісту:

«е²) встановлення та зміна меж сіл, селищ у випадках, передбачених цим Кодексом»;

у пункті «д¹» частини першої статті 16 слово «міст» виключити;

у пункті «с¹» частини першої статті 17 слово «міст» виключити;

частину другу статті 174 викласти в такій редакції:

«2. Рішення про встановлення і зміну меж сіл, селищ приймаються відповідними сільськими, селищними, міськими радами.

У разі якщо встановлення і зміна меж сіл, селищ призводить до зміни меж території територіальної громади, рішення про встановлення і зміну меж сіл, селищ приймається Кабінетом Міністрів України на підставі подання відповідних сільських, селищних, міських рад»;

в абзаці третьому пункту 1 частини третьої статті 186 слова «Верховної Ради Автономної Республіки Крим» виключити.

4. Установити, що, як виняток з положень частини третьої статті 1 цього Закону, населені пункти, які до дня набрання чинності цим Законом були віднесені до категорії міст, у тому числі міст республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного, районного значення, з дня набрання чинності цим Законом відносяться до категорії міст.

5. Установити, що, як виняток з положень частини четвертої статті 1 цього Закону, населені пункти, які до дня набрання чинності цим Законом були віднесені до категорії селищ міського типу, з дня набрання чинності цим Законом відносяться до категорії селищ.

6. Установити, що Кодексифікатор адміністративно-територіальних одиниць та території територіальних громад і зміни до нього затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою.

7. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня опублікування цього Закону:

1) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону;

2) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

3) забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

м. Київ, 28 липня 2023 року.

№ 3285-IX.